

בולעטין #23

וועד משמרת הניקור ארגון

מוקדש לתיקון מצב הניקור

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה, התיעצות, הודעה, והצעה
חודש מנחם אב תשמ"ה

**העתקת קול קורא'ס שנדפסו בספר שאלות ותשובות תירוש ויצהר סימן כ"ח,
ונדפסו בספרי קובץ ספרי ניקור ט' חלקים**

בו יראה הקורא איך שנכשלו בשנת כת"ר שהיה זמן הגאולה כידוע, ובשנת תרס"ז לפני מלחמת העולם
במכשולות הגדולות של

נבילה וטריפה וחלב דאורייתא, בשר חמורים, ושחוטי חוץ.

- א -

אזהרה גדולה, להסיר מכשול!

כאשר נודענו כי רוב הווארשט הנאכל בערי מדינתנו נעשים בווארשא, וכן נודענו כי רוב הבשר הניקח לפאבריקי הווארשט בווארשא המה לא משיחת בתי המטבחים דווארשא העומד תחת השגחת הבית דין צדק דווארשא רק משחיטת בתי המטבחים של חוץ לעיר בכפרים הסמוכים כמו פעלצעוויזנא, גראָכאָ ועוד. אשר אין שם שום השגחה על השחיטות ובדיקות דשם. והנה בשנה העברה היינו אנו החחותמים מטה בתור בית דין אודות בית המטבחים דכפר פעלצעוויזנא הסמוך לווארשא, ונשתוממנו ונבהלנו מאד בהודענו את גודל המכשול והקלקלה בענין השחיטות ובדיקות דשם כי רבה העזובה, כי אין שם אליהם שום רב ומורה אשר יסורו למשמעתו, (ובית דין צדק דווארשא אשר שמה על השוק יובא הבשר מתגוללים עמהם זה כמה אך אינם שומעים לקולם ואין בידם למחות מטעמים אשר אי אפשר לפורטם). והנה עשינו אנו חותמים מטה פסק בית דין ותקנות קבועות אשר על פיו

יתנהגו השוחטים והקצבים ויצרפו עליהם למשגיח קבוע הרב הגאון דנאוידוואהר נתקנה רק נתקלקלה עוד יותר ויותר.

על כן מצאנו חובה לנפשינו להודיע ולהזהיר את אחינו בני ישראל בכל ערי מושבותיהם בכל מקום שהם כל אשר איננו רוצה להתגאל בחשש נבילות וטריפות לבל יאכלו שום בשר וואַרשט ובשר מעושן הנעשה בווארשא עד אשר יהי עליהם הכשר ותעודה על כשרותם מאת הבית דין צדק דווארשא יהי מאיזה פאבריק בווארשא שיהי. וזו אזהרה על הקונים סוחרים הוואַרשט בכל מקום שהם לבל יקנו מן הפאבריקין בלי הכשר. ועל הקונים האוכלים לבל יקנו עד אשר יראו להם הסוחרים ההכשר חתום מאת הבד"ץ דווארשא הממונה על השחיטה והשגחת הבשר כשר שם, והכשר כזה צריך להיות בכל תיבת וואַרשט בפני עצמה. או אז יהי ביד הבית דין להשגיח על זה שיהי בכשרות ואז ידעו בני ישראל מה הם אוכלים, ויאכלו ענוים וישבעו ויהללו את ה', ולמזהיר ולנזהר שלומים יתן ה' כמי נהר, וה' יסיר כל מכשול מדרך עמנו.

היום יום ג' ט"ב כסלו שנת תרס"ו לפ"ק.

שמעון דובער במהרר"א ז"ל אבד"ק שעדליץ.

צבי יחזקאל מיכלואהן אבד"ק פלונסק והגליל.

שמואל שלמה בה"ר אברהם נ"י זזונה בלוקאוואה.

והרב הגאון הגדול צדיק יסוד עולם מרן אליהו חיים מייזל הגאון אב בית דין דקהילה לאדז כתב על דבר הנזכר לעיל מכתב ארוך, ומפני כי יארך הגליון, הננו מעתיקים בזה קיצור מלשונו הטהור הנצרך לתיקון הנזכר לעיל.

כבוד כו' העומדים על משמרת הקודש לשמור דרך עץ החיים חיי עולם לגדור פרצת הדת בקהילת ווארשא יברכם ה'.

אל שמועה כי באה תפלה כל לב איש הישראלי, קול קורא ולא יפסוק לאמר כי הבשר המובא מקהילת ווארשא וסביבותי בשר פיגול הוא בלי שום השגחת רבני העיר כו', כל השומע כזאת תדאב לבו ונפשו. והנה אחר ההו"ד נודעתי כי לא על שחוטי קהילת ווארשא יצא הקול הזה רק על שחוטי האגפים אשר סביב לווארשא, ולאות אמת הגיעני פסק הרבנים הגאונים הצדיקים אב"ד דקהילת שעדליץ זצ"ל, ויבדלו לחיים הרבנים דקהילת לוקווא ודקהילת פלונסק שיחיו, ושם מפורש נאמר כי מאגפי ווארשא יצא ויוצאים המכשולים האלו, או לנו שכך עלה בימינו. ובעוד הנני מצטער על קהילת ד' קהילת ווארשא אשר

שכני' מכשילים אותה התבוננתי כי גם לי בעצמי נוגעת הרעה הגדולה הזאת כי גם ללאדז מגיעים הדברים, יען כי בשר רב כו'. לזאת הנני לבקש מכבוד תורתם יעשו נא למען המצוה הרבה הזאת להציל רבים מאיסורי מאכלות אסורות ויראו אשר כל הבשר כשר כו' וכן הווארשטין המובאים משם לכאן יובא בתיבה והתיבה תהי' חתומה בחתימת המשגיח של בית דין ובתוך מכתב ההכשר יהי' מבואר כמה ווארשטין מונחים בהם כו' ואעורר את כבודם להודיע לכל המקומות אשר ידעו כי מובאים לשם בשר וגם ווארשטין מווארשא שיהיו נזהרים לבלי לקנות הבשר והווארשטין רק כשיהי' עליהם הכשר מאת הגאונים מורי הצדק בקהילת ווארשא הממונים על השגחת הבשר כשר שמה, וישלחו לשם העתק הפסק בית דין מהגאונים דקהילת שעדליץ זכרונם לברכה ודעמי'. והנני כו' אור ליום ב' י"ג שבט תרס"ז לפ"ק.

אלי' זיזים מייזל אב בית דין דקהילת לאדז.

המוצאים לאור כנסת "מוזיקי הדת" בווארשא

**מן החובה על כל רב בעירו להזהיר על הדבר,
ולצוות להדביק זאת בבתי כנסיות ובתי מדרשות.**

*

- ב -

בלשון אידיש:

מודעה רבה

מאת כנסת "מוזיקי הדת" בווארשא.

פיל עסען מיר פלייש, ניט פרעגענדיג פון וואַנען דיא פלייש איז, פערלאַזיכדיג אויף דעם פליישער, דאָס בריינגט דאָס עס ווערן היער אויפגעגעסען פיל אַקסען, קעלבער, שעפסין, אויך עופות, וועלכע ווערען געשאַכטין דורך שוחטים וואָס האַבען אויף זיך קיין שום השגחה פון קיין שום בית דין בעולם.

גם אויך אַזעלכע וואָס אויך ניט די שוחטים זאָגען כשר, נור וועלכע די קצבים זעלבסט זאָגען כשר ודי למבין, (עס איזט שוין היער אויך פערקויפט געוואָרען פערד לעבער פיר רינדער

לעבער, און אויך חלב דאורייתא פיר שמאלץ), אַזאַ נאַלעסיגקייט אין מאכלות אסורות איז אַ גרויסער חילול השם, אַ מכשול גדול פאַר זיך און פאַר אַנדערע, כּמובן.

דאַרום זענען מיר מודיע אַז ווער עס וויל זיין בעזיכערט אַז ער עסט כּשר פּלייש, און נעהמט ניט אין די 3 יאַטקעס (היינו די פּלייש באַזאַרען גענשא 4, פּראַנציש, קאַנער 19, טוואַרדא 1), זאָל קויפּען פּלייש נור אין די געוועלבער, וועלכע האָבען אַ הכּשר פון בית דין אויף זייער נאָמען, און אַכטונג געבען אויף דעם חודש און דעם יאָהר פון הכּשר. די געוועלבער וועלכע האָבען הכּשרים ווערען אויפגעזעהן דורך משגיחים עס זאָל דאָרט ניט קומען קיין אַנדער פּלייש נור היגע, וועלכע שטייט אונטער השגחת הבית דין צדק. און עס זאָל זיך אָפּגיסן אין דער צייט כּדין. מען זאָל וויסען אַז די מורי הוראה יצ"ו נעהמען פיר דעם הכּשר קיינע געלד ניט, און חוץ די 10-15 קאפ' פּליישער וועלכע האָבען ניט קיין הכּשר [יהיו מי שיהיו, אפילו די יחסנים] איז נור ווייל זייא ווילען האַנדלען מיט פּרעמדע פּלייש אויך, וועלכעס עס איז אויף זיי אויסער דעם איסור פון שחוטי-חוץ (וועלכעס איזט שוין לאַנג אונטער געשריבען באיסור גמור פון אַלע גדולי עולם ובתוכם גם גדולי וואַרשא בדור שלפנינו זכרונם לברכה, זאָ וויא עס איזט צו זעהן אין כרוז פון שנת כ"ר וואָס מיר זענען דאָ מעתיק). קען מען אויך ניט זיכער זיין מיט זייא פון חשש נבילה וטריפה ר"ל. די לנזהר.

וכמה גדולים דברי חכמים ווי גרויס זענען די רייד פון די חכמים חכמי הדורות שלפנינו ברוך שבחר בהם ובדבריהם. זייא האָבען געזעהן פאַראויס דעם מכשול, וואָס קען אַרויס קומען פון שחוטי-חוץ, און זייא האָבען געלייגט אַ איסור וחרם חמור ניט צו ניצן קיין שחוטי-חוץ, נור ווייל די זאָך איז דאָ היער נתפרץ געוואָרען ווייל דער עולם האָט זיך איין גערעדט אַז דאָ אין וואַרשא איז ניטאָ דער איסור, איז מען געקומען צו די אַלע מכשולים כּנזכר, ה' יכּפר בעד.

דערום האָבען מיר געפונען פיר גלייך דאָ מעתיק צו זיין דעם כרוז פון שנת כ"ר בחתימות יד כל רבותינו נוחי נפש זללה"ה אין יענער צייט [אשר היה מונח תח"י הגביר הנכבד ר' נחום שפיגילגלאס בין הכתבים של אביו זכרוננו לברכה המנוח ר' נתקא נשמתו עדן מורה צדק דפה] פון וועלכען עס איז צו זעהן אַז דער איסור שחוטי-חוץ איז דאָ היער נאָך פון לאַנג.

- ג -

זזה לשון הכרוז אות באות:

כרוז פון שנת כ"ר בחתימות יד כל רבותינו נוחי נפש זללה"ה

בעזרת השם יתברך מודעה מבית דין צדק דפה

לאשר נתברר לנו דאָס עס טראַגען ווייטער אַרום אנשים בשר למכור בחזקת כשר והוא טרפה, וכבר נכשלו הרבה בעלי בתים דפה באיסור אכילת טריפות אשר ידוע חומר האיסור לכל ישראל, לזאת מחויבים אנחנו להודיע עוד הפעם לכל אנשי עירנו עס זאל קיינער נישט קויפן קיין פלייש בייא קיין שום מענטש נאר אין די יאטקעס הכשרים הקבועים פה, אויך זאָל קיינער נישט זאָגען דאָס אויף דעם מענש מעג מען זיך סומך זיין הגם ער קאָן דעם מענש*. עס איז איין איסור גמור צו קויפן נאָר ביאָטקעס, היינט הן אליין הן ע"י שליח וואָס הבעה"ב שיקען נישט בייא דיא וואָס קויפן פריהער און ברענגען דער נאָך לבעה"ב יהיה מי שיהיה.

גם נתברר לנו כמה מכשולים ממוכרי אווזות שחוטות שמכרו אסורות בחזקת כשרות. על כן מזהירים אנחנו גם כן באזהרה גדולה לכל אחינו בני ישראל דפה מען זאָל נישט קויפן בייא קיין שום מוכר אווזות קיין גאַנז אַז דיא גאַנז וועט זיין גיחתמת בחותם שניתן להשוחטים וכן אינדיקיס זאָלען גם כן זיין גיחתמת בחותם אצל המוכרים**.

0 (*) דא עקא, דער גאַנצער מכשול איז באמת ביז היינט, איבער דעם וואָס פיל פערלאָזען זיך אויף זייערע יחסנים פליישער, און זאָגן "ביי איהם איז ניטאָ וואָס צו שרעקן זיך, ביי איהם מעג מען נעהמען אָן אַ הכשר אויך. איך נעם שוין ביי איהם אַ סך יאָהרען". אָבער מען איז שוין גוט דערגאַנגען אַז אויף דעם סמך איז טאָקי דוקא ביי די א יחסנים אין די געוועלבער שחוטת-חוץ מכל המינים. עס איז אויך זיך נישט צו פערלאָזען אויף די עדות פון די מנקרים אין דעם, ווייל זייא זענען אנוסים און נוגעים בעדותם, ודי למבין.

0 (***) מיר האָבען דאָ די גילעגענהייט פאָרלייגן דעם היזיגען יעצטיגען בית דין יצ"ו, אַז איבער די מכשולים וואָס איז יעצט ווידער געוואָרען מיט די עופות דאָס עס שעחטין פיל שוחטים שלא ברשות אין די קעלערס און עס ווערט געבריינגט עופות פון דער גאַנצער וועלט נוט וויסינדיג ווער די שוחטים זענען, וואָלט יעצט אויך גלייך גיווען איינאַרדינען עס זאָל זיין בלאָמבעס אויף יעדער עוף, און אַלע וועלכע ווילען עסען אַ כשר שטיקל עוף זאָל געוואָרינט זיין ניט צו קויפן קיין שום עוף סיידין עס זאָל זיין אויף דעם בולעק אַ בלאָמבע פון די שוחטים פון די שעכט הייזער.

0 גם איז מען מודיע אַז יעדער אין דער היים זאָל נזהר זיין אַז ער שיקט שעחטין איין עוף זאָל ער אָנזאָגן אַז דער שליח זאָל ניט גיין אין קיין אַנדער אָרט נאָר אין די גלאָוונא יאָטקעס ווייל נאָר דאָרט שטייען די שטאָדט שוחטים, (אויב ער וויל קען ער אָנזאָגן אַז ער זאל בריינגען מיט אַ בלאָמבע, די בלאָמבע קאָסט גאָר ניט), אויף דעם עוף וואָס ער האָט געשאַחטין אַ שוחט שלא ברשות בית דין איז אויף איהם אַ שאלה.

גם הסכמנו שכל בשר אשר יובא מחוץ לעירנו לתוך העיר הוא באיסור גמור לאשר רבו המכשולות על ידי זה, גם כל איש אשר ידע משכנו או משאר בעל הבית שקונים

שחוטי-חוץ, מחויב להודיע למורה צדק דפה, שומן אינו בכלל, אבל דאר פלייש ודארע קישקעלעך המה בכללה איסור הנזכר לעיל.

גם מזהירים אנחנו מען זאָל נישט קויפין שומן המובא לכאן בלי הכשר, וההכשר יראה המוכר לפני מורה צדק דפה, ובטחנו שכל אשר נגע יראת ה' בלבו ישמע לדברינו אלה ובזכות זה השי"ת ישמרהו מכל רע תמיד.

פה ווארשא יום ג' אלול כת"ר לפ"ק.

- 7 -

בלשון הקודש:

מודעה רבה

מאת כנסת "מחזיקי הדת" בווארשא.

רבים אוכלים בשר מבלי לשאול מה מקורו של הבשר, בהסתמכם על הקצב. דבר זה גורם שנאכל הרבה בשר בקר, בשר גדי ועופות שנשחטו על ידי שוחטים שאין עליהם שום השגחה משום בית דין. במקרים רבים אפילו השוחטים לא אומרים שהבשר כשר, אלא אך ורק הקצבים ודי למבין. (כבר הי' לעולמים שנמכר כבד של חמור במקום כבד של בקר, וגם חלב דאורייתא במקום שומן), זלזול כזה במאכלות אסורות מהווה חילול השם גדול מאד, וגם מכשול גדול לאדם האוכל ולזולתו, כמובן. לכן הננו מודיעים שאלו הרוצים להיות בטוח שאוכלים בשר כשר, ולא קונים אצל שלושת הקצבים (היינו בשוקי הבשר גענשא 2, פראציש. קאנער 19, טווארדא 1), שיקנו בשר אך ורק בחנויות שיש להם הכשר ואשר פקחי הכשרות מבקרים בהם, תמידים כסדרם, ומשגיחים שלא יכנס לחנות בשר אחר מלבד בשר שתחת השגחת הבית דין צדק. וזאת למודעי, אשר מורי ההוראה יצ"ו אינם לוקחים כסף כלל וכלל עבור נתינת ההכשר, ולמעט 10-15 קאפקעס לשבוע שמשלם הקצב עבור הוצאות המשגיחים, ניתן ההכשר חינם אין כסף. הסיבה שקצבים מסויימים אינם חפצים בהכשר [יהיו מי שיהיו, ואף היחסנים] הוא אך ורק משום שבכוונתם להכניס בשר אחר, שעליהם חל האיסור של שחוטי-חוץ (שכבר נאסר על ידי כל גדולי עולם ובתוכם גם גדולי וורשה בדור שלפנינו זכרונם לברכה, כפי שאפשר לראות מהכרוז דשנת כת"ר שאנו מעתיקים כאן), וגם אי אפשר לסמוך על קצבים אלו בקשר לנבילות וטריפות רחמנא לצלן, ודי לנזהר.

וכמה גדולים דברי חכמים, חכמי הדורות שלפנינו ברוך שבחר בהם ובדבריהם, הם ראו מראש את המכשול, תוצאותיו של שחוטי חוץ. ובגלל הדבר הזה בלבד, בגלל פירצה זו, שהקהל חושב לעצמו שכאן בעיר ורשה לא חל איסור זה, הגענו לכל המכשולים כנזכר, ה' יכפר בעד. לכן מצאנו לנכון להעתיק כאן את הכרוז דשנת כת"ר בחתימת יד כל רבותינו נוחי נפש זללה"ה בזמן ההוא (אשר היה מונח תחת ידי הגביר הנכבד ר' נחום שפיגילגלאס בין הכתבים של אביו זכרונו לברכה הרב המנוח ר' נתקא נשמתו עזן מורה צדק דפה) המוכיח מעבר לכל ספק שאיסור זה חל גם כאן מאז ומקדם.

- ה -

וזה לשון הכרוז אות באות:

בעזרת השם יתברך

מודעה מבית דין צדק דפה

לאשר נתברר לנו שאנשים ממשיכים למכור בשר בחזקת כשר והוא טרפה, וכבר נכשלו הרבה בעלי בתים דפה באיסור אכילת טרפות אשר ידוע חומר האיסור לכל ישראל, לזאת מחויבים אנחנו להודיע עוד הפעם לכל אנשי עירנו עס זאל קיינער נישט קויפן קיין פלייש ביי קיים שום מענטש נאר אין די יאטקעס הכשרים הקבועים פה. וגם לא יאמר אדם שעל איש זה אפשר לסמוך הגם שמכיר אותו*. זה איסור גמור לקנות בחנות, הן לבד והן על ידי שליח וואס הבעל הבית שיקען קויפן נישט בייא די וואס קויפן פריהער און ברענגען דער נאך להבעל הבית יהיה מי שיהיה.

גם נתברר לנו כמה מכשולים ממוכרי אווזות שחוטות שמכרו אסורות בחזקת כשרות, על כן מזהירים אנחנו גם כן באזהרה גדולה לכל אחינו בני ישראל דפה שלא יקנו אצל שום מוכר אווזות אך ורק באם האווז חתום בחותם שניתן להשוחטים וגם האינדיקים יהיו חתומים בחותם אצל המוכרים**.

o (*) דא עקא, כל המכשול עד היום, הוא בגלל זה שאנשים סומכים על הקצבים היחסנים, האומרים "אצלו אין מה לפחד. אצלו מותר לקנות אף בלי הכשר. אני קונה אצלו כבר הרבה שנים". אבל התבררו כבר הדברים שדוקא בחנויות של היחסנים האלה נמכרים שחוטי-חוץ מכל המינים. גם אין לסמוך על עדותם של המנקרים בזה, כי אנוסים המה ונוגעים בעדותם, ודי למבין.

o (***) כאן ההזדמנות להציע את דבריהם של בית הדין דעתה יצ"ו, שבגלל המכשולים החדשים עתה ששוחטים עופות רבים ללא רשות במרתפים ומביאים עופות מארבע כנפות הארץ מבלי לדעת על ידי מי נשחטו, הרי נכון הדבר להנהיג להדביק חותמת (פלאמבע) על כל עוף. וכל הרוצים לאכול עוף כשר שיזהרו לקנות אך ורק עם חותמת השוחטים מהמשחטות.

o גם מודיעים כששולחים שליח לשחוט עוף, שיזהירוהו לבל ילך למקום אחר אלא אך ורק במשחטת גלאוונא, כי שם נמצאים השוחטים שוחטי העיר, (ובאם תרצו אפשר לצוות להביא עם חותמת, החותמת נעשה חינם אין כסף). על העוף השחוט על ידי שוחט שלא ברשות בית דין רובצת שאלה.

גם הסכמנו שכל בשר אשר יובא מחוץ לעירנו לתוך העיר הוא באיסור גמור לאשר רבו המכשולות על ידי זה, גם כל איש אשר ידע משכנו או משאר בעל הבית שקונים שחוטי-חוץ, מחויב להודיע למורה צדק דפה, שומן אינו בכלל, אבל דאר פלייש ודארע קישקעלעך המה בכללה איסור הנזכר לעיל.

גם מזהירים אנחנו שלא לקנות שומן המובא לכאן בלי הכשר, וההכשר יראה המוכר לפני מורה צדק דפה, ובטחנו שכל אשר נגע יראת ה' בלבו ישמע לדברינו אלה ובזכות זה השי"ת ישמרהו מכל רע תמיד.

פה ווארשא יום ג' אלול כת"ר לפ"ר.

הק' דוב בעריש מייזלש

חופ"ה ווארשא.

הק' ישעי' מושקאט חופ"ק

פארוא.

הק' יצחק מאיר בהרבני

מור"י ז"ל אלטר.

הק' יעקב בהמנוח מו"ה

יצחק ז"ל געזונדהייט.

הק' יהודא ליבוש.

הק' נתן במו"ה דובער ז"ל.

הק' מאיר במוהרי"א מו"צ

מפראגא.

הק' יעקב מאיר ישורון.

הק' שמואל זנוויל

במוהרי"ו נ"י.

הנה זאת לשון הכרוז משנת כת"ר, כתר כתרו לבוראם אז להציל עם ישראל הק' מלהגאל במאכלות אסורות ושחוטי-חוץ, ואם כי כמעט ושכחו דבריהם הקדושים, דברי רבותינו בי דינא... ווארשא, הקדושים אשר בארץ המה, ארצות החיים חיי הנצח, הלא דבריהם כגחלי אש בוערים גם היום, כי דברי חכמים כדרבונות כמסורות נטועות בל ימוטו עולם ועד, זכותם יגן עלינו מעתה לשמרנו מכל חטא ועון מעתה ועד עולם, ודי לנזהר ולאשר איננו נזהר עוד, אנו את נפשינו הצלנו.

בחודש כסלו התרס"ז פה ווארשא.